

Transportministeriet
Frederiksholms Kanal 27 F
1220 København K

30. september 2014

Høring over forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane - Jeres sag 2014-2456

Dansk Erhverv har modtaget Transportministeriets høring af 1. september 2014 under j.nr. 2014-2756 om forslag om ændring af lov om Aarhus letbane.

Vi skal generelt bemærke, at der i videst mulige omfang bør tages hensyn til adgangen for vejtrafikken herunder også med lastbiler i busser i byggeperioden, og at der i videst mulige omfang bør tages hensyn til adgangen for særtransporter til fx Aarhus Havn – dvs. overdimensionerede transportere, der højere, bredere og/eller længere end almindelige lastbiltransporter.

Dansk Erhverv har ingen yderligere bemærkninger til høringen.

Med venlig hilsen

Jesper Højte Stenbæk
Politisk chefkonsulent

JHS/ATH
jhs@danskerhverv.dk

Side 1/1

-

Deres ref.: 2014-2756

Vores ref.: SAG-2014-02956

-

449038

**DANSK
ERHVERV**

Transportministeriet

Via e-mail: trm@trm.dk

Cc.: Berit Gohr Kaptain, bgk@trm.dk

Cc.: Søren Sandorff, ssa@trm.dk

Taastrup, 30. september 2014

Høringssvar vedr. forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane

---

Selvom baggrunden for lovforslaget er en anden, vil Dansk Handicap Forbund / bygge- og trafikpolitisk udvalg hermed benytte muligheden for at anbefale transportministeren at stille krav om specifik handicaptilgængelighed tilknyttet Transportministeriets indskud og tilskud til de nye projekterejere af Aarhus Letbane I/S: Aarhus Kommune og Region Midtjylland.

Da staten fortsat er tilsynsførende, anmoder vi Transportministeriet om konkret at beskrive de krav til tilgængelighed i administrationsaftalen mellem Transportministeriet og Aarhus Letbane I/S, som Transportministeriet skal stille til Aarhus Letbane i forbindelse med udmøntning af statens tilskud.

Den konkrete handicaptilgængelighed på den nye linje på 12 km gennem Aarhus samt en tilpasning af Odderbanen og Grenaabanen til letbanedrift fremgår hverken af lovforslaget eller den gældende lov, og da vi heller ikke kan finde det andetsteds, foreslår vi medtagelse af transportministerens krav til den form for handicaptilgængelighed, der kan sikre, at vi som passagerer med handicap vil kunne tage Aarhus Letbane spontant og ligeværdigt, dvs., uden at vi skal forhåndsvarsle vores rejser, fordi der vælges tilgængeligheds løsninger, der kræver hjælp fra andre personer.

Vi anbefaler Aarhus Letbane tænkt og udført med samme tilgængelighed som ved Metroen i København, som med reelt niveaufri adgang fra perroner til tog kan benyttes spontant og uafhængigt af hjælp fra andre, og som netop derfor i stort omfang bliver benyttet af virkelig mange kørestolsbrugere, el-scooterbrugere og rollatorbrugere – unge som ældre.

Jf. FN's Handicapkonvention anbefaler vi Aarhus Letbane tænkt og udført efter princippet om "Universelt Design" med god, smuk og anonym handicaptilgængelighed; en tilgængelighed for alle, der bliver tænkt og udformet på en sådan måde, at letbanen kan bruges af alle mennesker, *uden* at der er behov for en tilpasning eller en speciel udformning til mennesker med handicap.

I håb om lydhørhed står vi til rådighed, for eksempelvis et møde, med gennemgang af den påtænkte tilgængelighed på Aarhus Letbane.

Med venlig hilsen

Susanne Olsen
Landsformand

Lena Nielsen
Bygge- og trafikpolitisk udvalg

Til: TRM Berit Gohr Kaptain (BGK@TRM.dk)
Fra: TRM Søren Mark Sandorff (SSA@TRM.dk)
Titel: VS: Høring over forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane - j.nr. 2014-2756
Sendt: 01-10-2014 14:47:32

T.O.

Fra: Rune Jon Jensen [DSB] [mailto:rujj@dsb.dk]
Sendt: 1. oktober 2014 14:46
Til: TRM Søren Mark Sandorff
Cc: DSB
Emne: SV: Høring over forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane - j.nr. 2014-2756

Hej Søren

DSB har ingen bemærkninger til høringen.

Mvh Rune
24 86 67 76

Fra: TRM Søren Mark Sandorff [mailto:SSA@TRM.dk]
Sendt: 1. september 2014 14:43
Til: 'samfund@advokatsamfund.dk'; 'post@aarhus.dk'; Dansk Industri; Danmarks Naturfredningsforening; Dansk Cyklist Forbund; Dansk Erhverv; 'dhf@dhf-net.dk'; Dansk Jernbaneforbund; Fælles Fagligt Forbund (3F); 'hoeringer@fbr.dk'; HK Trafik og jernbane; 'info@jernbanenaevnet.dk'; Kommunernes Landsforening; Landdistrikternes Fællesråd; Midtjyske Jernbaner (Lemvig- og Odderbanen); 'midttrafik@midttrafik.dk'; Rådet for Sikker Trafik; 'info@rigsrevisionen.dk'; Trafikselskaberne i Danmark; Forenede Danske Motorejere; DSBPOST [DSB]; LO; 'norddjurs@norddjurs.dk'; 'odder.kommune@odder.dk'; 'kontakt@regionmidtjylland.dk'
Emne: Høring over forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane

Kære høringsparter,

Vedhæftet er forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane.

Bemærk at frist for at afgive bemærkninger er **senest den 2. oktober 2014**. Ved afgivelse af bemærkninger bedes Transportministeriets j.nr. 2014-2756 anføres i emnefeltet i mailen.

Venlig hilsen

Søren Mark Sandorff
Fuldmægtig

Transportministeriet
Ministry of Transport
Center for Kollektiv Trafik
Frederiksholms Kanal 27 F
DK-1220 København K

Telefon +45 25 62 10 95
Telefax +45 33 38 14 14
ssa@trm.dk
www.trm.dk

Denne mail er blevet scannet for virus af TDC Mailfilter.

Til: Transportministeriet (trm@trm.dk)

Cc: Mette Boye (mb@fbr.dk), TRM Berit Gohr Kaptain (BGK@TRM.dk), Pia Saxild (PS@fbr.dk), TRM Søren Mark Sandorff (SSA@TRM.dk)

Fra: Asta Ostrowski (aso@fbr.dk)

Titel: Høringssvar fra Forbrugerrådet Tænk og Passagerpulsen (J.nr. 2014-2756)

Sendt: 02-10-2014 09:09:55

Vedr. høring over forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane

Forbrugerrådet Tænk og Passagerpulsen hos forbrugerrådet Tænk har modtaget Transportministeriets mail af 1. september 2014 (J.nr. 2014-2756).

Vi har ingen bemærkninger til lovforslaget, men vil gerne opfordre til, at passagerens erfaringer, behov og ønsker inddrages direkte i arbejdet med planlægningen og etableringen af letbanen, herunder indkøb af driftsmateriel.

Særligt vigtigt er det, at der sikres let adgang til at benytte letbanen for alle passagerer, herunder også de, der har særlige behov f.eks. mennesker med et handicap. Det vil sige, at stationer og materiel planlægges og indkøbes med disse for øje.

Det er også vigtigt, at der sikres hurtig og nem overgang mellem letbanen og andre kollektive transportmidler, da erfaringen viser, at det er skiftesituationerne, der er kritiske for passagerernes lyst til at benytte de kollektive transportformer.

Med venlig hilsen

Mette Boye

Afdelingschef, Passagerpulsen

Asta Ostrowski

Seniorrådgiver, transport

Forbrugerrådet Tænk

T +45 7741 7702 / taenk.dk

Fiolstræde 17 B / Postboks 2188 / 1017 København K

**Forbrugerrådet
Tænk**

Danish Consumer Council

Forbrugerrådet Tænk er en uafhængig medlemsorganisation, der arbejder for et Danmark, hvor alle forbrugere kan træffe et trygt valg. Få nyheder, informationer om test, tilbud og gode råd 1-2 gange om ugen. Tilmeld dig vores nyhedsbreve på taenk.dk/nyhedsbrev

Transportministeriet
Frederiksholms Kanal 27F
1220 København K

Søren Nymarks Vej 3
8270 Højbjerg

Telefon 87 40 82 00
Telefax 87 40 82 01

www.midttrafik.dk

Dato

1. oktober 2014

Journalnummer

1-7-1-14

Kontaktperson

Anne Bach

Mail

aba@midttrafik.dk

Direkte telefon

8740 8271

Bemærkninger til Forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane

Transportministeriet har den 1. september 2014 sendt udkast til Forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane i høring. Høringsfristen er 2. oktober 2014.

Det skal indledningsvist nævnes, at Midttrafik hilser velkomment, at der med aftalen om Metro, letbane, nærbane og cykler af 12. juni 2014 og i nærværende lovforslag er sikret fortsat fremdrift i realiseringen af Aarhus Letbanes første etape.

Midttrafik bemærker, at det i principaftalen for Odense Letbane, som er vedlagt som bilag til lovforslaget om Odense Letbane, forudsættes, at der ikke etableres et nyt trafiksselskab, jf. lov om trafiksselskaber, i forbindelse med idriftsættelse af Odense Letbane.

Midttrafik forudsætter, at der i forbindelse med eventuelt kommende organisationsændringer for Aarhus Letbane ikke etableres et nyt trafiksselskab i forbindelse med idriftsættelse af Aarhus Letbane.

Venlig hilsen

Jens Erik Sørensen
Direktør, Midttrafik

Transportministeriet
Frederiksholms Kanal 27F
1220 København K

Bemærkninger til Forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane.

Transportministeriet har den 1. september 2014 sendt udkast til forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane i høring. Høringsfristen er 2. oktober 2014.

Det skal indledningsvis nævnes, at Region Midtjylland hilser velkomment, at der med aftalen om Metro, letbane, nærbane og cykler af 12. juni 2014 og i nærværende lovforslag er sikret fortsat fremdrift i realiseringen af Aarhus Letbanes første etape.

De væsentligste ændringer i loven er sket med udgangspunkt i ovennævnte aftale og omfatter:

- Statens bidrag til letbanen hæves med 330 mio. kr., og konverteres til et tilskud.
- De lokale parters bidrag hæves som følge af aftalen.
- Staten udtræder af Aarhus Letbane I/S, og deraf følger nogle tilpasninger af lovteksten for den fremtidige organisering af Letbanens anlæg og drift. Herunder betingelser om statens tilsyn med tilskuddet.
- Fremtidige ejerandele af Aarhus Letbane efter statens udtræden er, at 87,7% ejes af Aarhus Kommune og 12,3% ejes af Region Midtjylland.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at statens udtræden af Aarhus Letbane ikke har betydning for det statslige tilskud til elektrificering af Grenaabanen, samt statens finansiering af hastighedsopgradering af Grenaabanen, som forudsættes gennemført af Banedanmark.

Region Midtjyllands bemærkninger til lovforslaget.

Region Midtjylland noterer sig, at der i det statslige tilskud indgår den tidligere centralt afsatte reserve.

Region Midtjylland anerkender, jf. §14a,2, nødvendigheden af at staten kan føre tilsyn med anvendelsen af det statslige tilskud. Det

Dato 25-9-2014

Sagsbehandler Peter Hermansen

Peter.Hermansen@RU.RM.DK

Tel. +4578411819

Sagsnr. 1-30-75-2-12

Side 1

bemærkes, at de konkrete retningslinjer herfor skal fastlægges i den administrationsaftale og revisionsinstruks, der skal indgå mellem staten og Aarhus Letbane I/S.

Region Midtjylland gør i den forbindelse opmærksom, at administrationsaftalen ikke må indskrænke de tilbageværende parter muligheder for at indgå aftale om fremtidig organisering af Aarhus Letbane, således at der ikke lægges hindringer i vejen for den fremtidige drift.

Region Midtjylland forventer derfor en tidlig og stor grad af involvering i udformningen af administrationsaftalen.

Det bemærkes, at § 5 affattes således, at "Aarhus Letbane I/S ledes af en bestyrelse og direktion", medens den øvrige tekst udgår. Dermed bortfalder alle bestemmelser om bestyrelsens sammensætning og betingelser i øvrigt. Det antages, at hensigten med denne ændring er, ud over den redaktionelle ændring som følge af transportministeriets udtræden, at overlade fastsættelsen af betingelserne for bestyrelsens og direktionens sammensætning m.v. til de to tilbageværende interessenter. Region Midtjylland kan tilslutte sig denne del, men gør opmærksom på hensigtsmæssigheden i, at rammerne i et vist omfang fremgår af lovtæksten. Således tænkes fastsat en bestemmelse, hvoraf fremgår, at Aarhus Kommune og Region Midtjylland i fællesskab træffer bestemmelse om bestyrelsens sammensætning samt betingelser for bestyrelsen i øvrigt.

De angivne fremtidige ejerandele er i overensstemmelse med det aftalte mellem Aarhus Kommune og Region Midtjylland, hvori der er taget udgangspunkt i den hidtidige ejerfordeling.

Samme lånevilkår som for Letbanen på Ring 3.

Region Midtjylland må konstatere, at der med lovforslaget ikke er givet Aarhus Letbane samme vilkår med hensyn til låneadgang som for Letbanen på Ring 3. Herunder bl.a. mulighed for at Aarhus Letbane kan optage lån med op 40 års løbetid, samt at parterne gives lånedispensation på 85% af anlægsindskud i Aarhus Letbane.

Region Midtjylland ønsker, at Aarhus Letbane gives samme vilkår for optagelse af lån som gælder for Letbanen på Ring 3, og at disse indskrives i lov om Aarhus Letbane.

Det vil sige, at der i loven ønskes indskrevet vilkår svarende til følgende, i Lov om Letbane på Ring 3:

§ 10. Ring 3 Letbane I/S kan optage lån til finansiering af interessentskabets aktiviteter.

Stk. 2. Finansministeren bemyndiges til at dække virksomhedens finansieringsbehov efter stk. 1 gennem statslån. Sådanne lån må ikke ydes på bedre vilkår end dem, som staten selv kan opnå som låntager.

Og fra bemærkningerne:

4. Om kommunal og regional låntagning til Ring 3 Letbane

[.....]

Økonomi- og Indenrigsministeriet er i den forbindelse indstillet på at give Region Hovedstaden og kommunerne lånedispensation, dvs. dispensation til deponeringsfritagelse, således at lån optaget af Ring 3 Letbane I/S ikke henregnes til Region Hovedstaden og kommunernes låntagning.

Det er Ring 3 Letbane I/S, der på de 11 kommuners og Region Hovedstadens vegne optager lån.

[...]

Økonomi- og Indenrigsministeriet er indstillet på, at Region Hovedstaden finansierer deres del ved henholdsvis et indskud i selskabet senest i 2019, som udgør minimum 15 pct. af deres andel af anlægsomkostningerne, mens de resterende 85 pct. først indskydes i selskabet over en 40 årig periode. Regionens forudbetaling som udgør 150 mio. kr. indskydes senest i 2019, og umiddelbart herefter påbegyndes betalingen af de faste årlige indskud, som udgør 50 mio. kr. Det årlige indskud er fastsat således, at regionens andel af anlægsgælden skal være tilbagebetalt i løbet af 40 år fra lånoptagelsestidspunktet.

[...]

Økonomi- og Indenrigsministeriet er indstillet på at give Region Hovedstaden og kommunerne dispensation til låntagning med en maksimal løbetid på op til 40 år uden mulighed for afdragsfrihed, når det gælder låntagning til finansiering af anlægsudgifter optaget i Ring 3 Letbane I/S. Der kan ikke lånes til driftsudgifter.

[...]

Region Midtjylland kan ikke se nogen begrundelse for, at der ikke er lige behandling af sammenlignelige projekter og lige behandling af sammenlignelige offentlige myndigheder i forskellige dele af landet.

Det skal bemærkes, at Region Midtjylland og Aarhus Kommune har fremsendt lånedispensationsansøgninger til Økonomi- og Indenrigsministeriet med forslag om at spørgsmålet håndteres i forbindelse med den igangværende lovændring.

Øvrige bemærkninger

Region Midtjylland kan oplyse, at det er besluttet at indkøbe materiel der kan køre 100 km/t. Betingelsen for at staten opgraderer strækningen Ryomgaard - Grenaa er dermed opfyldt.

Desuden er Region Midtjylland blevet opmærksom på et par redaktionelle småfej:

- På side 2 under §14a står Aarhus Letbane P/S og ikke I/S
- På Side 17 under §14a står Odense Letbane P/S og ikke Aarhus Letbane I/S.

Venlig hilsen

Bert Hansen
Regionsrådsformand

Transportministeriet
Att. Berit Gohr Kaptain
Frederiksholms Kanal 27 F
1220 København K

St. Kongensgade 45
1264 København K

Tlf. 33 92 84 00
Fax 33 11 04 15

rr@rigsrevisionen.dk
www.rigsrevisionen.dk

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane

23. september 2014

Transportministeriet har med brev af 1. september 2014 sendt udkast til forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane med svarfrist den 2. oktober 2014.

Kontor: 6. kt.

J.nr.: 2014-8000-41

Rigsrevisionen har gennemgået udkastet alene med fokus på bestemmelser vedrørende revisions- og/eller regnskabsforhold.

Rigsrevisionen noterer sig, at lovforslaget indeholder hjemmel til at staten udtræder som interessent af Aarhus Letbane I/S, at det oprindelige indskud på 600 mio. kr. (2009-priser) konverteres til et tilskud samt et statsligt tilskud på yderligere 330 mio. kr. (2014-priser) inkl. en udmøntning af de 103 mio. kr., der er afsat til Aarhus Letbane i den centrale reserve. Transportministeriet får dermed en tilsynsforpligtelse som tilskudsgiver i henhold til statens vejledning om effektiv tilskudsforvaltning af 2011.

Rigsrevisionen kan konstatere, at det nu er afklaret at beløbene skal opskrives med forudsætningsindekset for anlæg på finansloven.

Som anført i bemærkningerne til lovforslaget vil rigsrevisor ikke længere skulle revidere selskabets regnskaber. Rigsrevisors kompetence, jf. § 2, stk. 1, nr. 4, i lov om revisionen af statens regnskaber m.m., der omfatter interessentskaber, hvori staten deltager som interessent, vil ikke længere omfatte Aarhus Letbane efter statens udtræden. I stedet vil tilskudsgivers tilskudsforvaltning være omfattet af Rigsrevisionens revision af tilskudsgiver.

Rigsrevisionen bemærker, at det fremgår af udkastet, at der vil blive indgået en administrationsaftale mellem Transportministeriet og Aarhus Letbane I/S, som beskriver de krav, Transportministeriet stiller til Aarhus Letbane I/S i forbindelse med udmøntningen af statens tilskud og at der som bilag til administrationsaftalen vil blive udarbejdet en revisionsinstruks. Rigsrevisionen bemærker endvidere, at det fremgår af udkastet, at der i forbindelse med statens udtræden af Aarhus Letbane I/S vil blive fastsat en betalingsplan for statens

samløbe tilskud til Aarhus Letbane I/S, dvs. tilskuddet på 600 mio. kr. i 2009-priser samt det yderligere tilskud på 330 mio. kr. i 2014-priser.

Udkast til forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane giver ikke Rigsrevisionen anledning til yderligere bemærkninger.

Med venlig hilsen

Dorte Thomsen
Fuldmægtig

Til: Transportministeriet (trm@trm.dk)
Cc: =?iso-8859-1?Q?bgk@ (trm.dk?= bgk@trm.dk), =?iso-8859-1?Q?ssa@ (trm.dk?= ssa@trm.dk), Jimmi Joensen (jjoe@aarhus.dk), Peter Hermansen (Peter.Hermansen@RU.RM.DK), os@midttrafik.dk (os@midttrafik.dk), Henrik.Brask@ru.rm.dk (Henrik.Brask@ru.rm.dk), Lars Sønderby (las@aarhus.dk)
Fra: nis@aarhus.dk (nis@aarhus.dk)
Titel: Trm - j.nr. 2014-2756, Høring over forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane
Sendt: 26-09-2014 12:02:53
Bilag: 1610628-2295222-1-pdf.pdf, 1610628-2295226-1-pdf.pdf;

Aarhus Byråd vedtog i mødet den 24. september 2014 et høringssvar med følgende indhold:

Høringssvar

Til det af Transportministeriet fremsendte forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane har Aarhus Kommune følgende bemærkninger:

Aarhus Kommune og Region Midtjylland har op til lovforslagets udarbejdelse påpeget, at lovforslaget bør indeholde bemærkninger om låneadgang og løbetid på lånene i det omfang, Indenrigsog Økonomiministeriet vurderer, at de ønskede låneforhold ikke kan realiseres inden for den eksisterende lovgivning. De ønskede lånevilkår svarer til vilkårene beskrevet i lov L65 om letbane på Ring 3 i København. Aarhus Kommune har i særskilt dispensationsansøgning til Økonomiog Indenrigsministeriet rejst dette spørgsmål, jævnfør vedlagte kopi af brev af 5. august 2014, og har anmodet om, at spørgsmålet håndteres i forbindelse med den aktuelle lovændring. Der er endnu ikke modtaget svar fra Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Aarhus Kommunes andel af merudgifterne til anlæg af Aarhus Letbane udgør 331 mio. kr. (2014-priser). Aarhus Kommune ønsker mulighed for at lånefinansiere disse fuldt ud. På baggrund heraf skal kommunen derfor anmode om, at det i bemærkningerne til loven indarbejdes, at Økonomiog Indenrigsministeriet er indstillet på at give Aarhus Kommune lånedispenation på 85 % af kommunens samlede anlægsindskud i Aarhus Letbane. En sådan låneadgang vil svare til den adgang til lånefinansiering, som kommunerne i Ringlætbanen har fået (jf. L65 - Lov om letbane på Ring 3).

Den kommende drift af Aarhus Letbane varetages af selskabet Aarhus Letbane Drift I/S (ALD), som er ejet af Aarhus Kommune og Region Midtjylland i fællesskab (50-50). ALD's udgifter til driftsanlæg (rullende materiel, kontrol- og vedligeholdescenter m.v.) forventes på baggrund af det afsluttede udbud at udgøre i alt 1,4 mia. Med henblik på at sikre en robust økonomi for det nystiftede driftsselskab anmodes om, at der i bemærkningerne til lovforslaget gives mulighed for dispensation til låntagning med en maksimal løbetid på op til 40 år til de driftsrelaterede anlægsinvesteringer også dette svarende til de vilkår, som er gældende for det kommende Ring 3-projekt (jf. L65 - Lov om letbane på Ring 3.)

Til de enkelte paragraffer haves følgende bemærkninger:

PARAGRAF	FORSLAG	BEMÆRKNING
§ 1	Det foreslås at § 1, stk. 4 ophæves. § 1, stk. 4 har følgende ordlyd: <i>"Aarhus Kommune, transportministeren og Region Midtjylland kan efter enstemmig beslutning ændre selskabets navn."</i>	Bestemmelsen ønskes genindsat, sådan at det tydeliggøres, at interessenterne kan vælge at ændre interessentskabets navn.
§ 5	Aarhus Letbane I/S ledes af en bestyrelse og en direktion.	Forslaget ønskes ændret sådan, at det står interessenterne frit for at aftale, hvilken ledelse interessent-skabet skal have.
§ 14a, stk. 2	Overdragelsen mellem selskaberne er betinget af, at overdragelsen ikke	Henvisningen til <u>Odense Letbane P/S</u> må bero på en tastefejl, som ønskes

	indebærer ændringer i statens tilsyn med anvendelsen af det statslige tilskud til Aarhus Letbane, jf. § 1, stk. 2-3, som fastlægges i administrationsaftalen og revisionsinstruksen mellem staten og Odense Letbane P/S.	ændret til <u>Aarhus Letbane I/S.</u>
--	--	---------------------------------------

Til orientering vedlægges brev af 5. august 2014 til Økonomi og Indenrigsministeriet samt indstilling af 18. september 2014 fra Borgmesterens Afdeling og Teknik og Miljø til Aarhus Byråd.

Med venlig hilsen

Niels Schmidt
Chefkonsulent
M + 45 2920 8506 E: nis@aarhus.dk

TEKNIK OG MILJØ
Ledelsessekretariatet
Rådhuset
DK-8000 Aarhus C
www.aarhus.dk

AARHUS KOMMUNE

Fra: TRM Søren Mark Sandorff [mailto:SSA@TRM.dk]

Sendt: 1. september 2014 14:43

Til: =?iso-8859-1?Q?'samfund@; MKB-ArhusKommune; Dansk Industri; Danmarks Naturfredningsforening; Dansk Cyklist Forbund; Dansk Erhverv ; 'dhf@dhf-net.dk' ; Dansk Jernbaneforbund; Fælles Fagligt Forbund ; 'hoeringer@fbr.dk' ; HK Trafik og jernbane ; 'info@jernbanenaevnet.dk' ; Kommunernes Landsforening; Landdistrikternes Fællesråd; Midtjyske Jernbaner (Lemvig- og Odderbanen) ; 'midtrafik@midtrafik.dk' ; Rådet for Sikker Trafik; 'info@rigsrevisionen.dk'; Trafikselskaberne i Danmark; Forenede Danske Motorejere; DSB; LO; 'norddjurs@norddjurs.dk'; 'odder.kommune@odder.dk'; 'kontakt@regionmidtjylland.dk'

Emne: Høring over forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane

Kære høringsparter,

Vedhæftet er forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane.

Bemærk at frist for at afgive bemærkninger er **senest den 2. oktober 2014**. Ved afgivelse af bemærkninger bedes Transportministeriets j.nr. 2014-2756 anføres i emnefeltet i mailen.

Venlig hilsen

Søren Mark Sandorff
Fuldmægtig

Transportministeriet
Ministry of Transport
Center for Kollektiv Trafik
Frederiksholms Kanal 27 F

Indstilling

Til Aarhus Byråd via Magistraten
Fra Borgmesterens Afdeling og Teknik og Miljø
Dato 18. september 2014

Forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane

Høringssvar til Transportministeriet med visse forslag til konkrete ændringer i lovforslaget

1. Resume

Staten har i aftale af 12. juni 2014 mellem regeringen, Dansk Folkeparti, SF og Enhedslisten, som forudsætning for medfinansiering af merudgifterne til letbanens etape 1, stillet krav om, at staten udtræder af Aarhus Letbane I/S.

Statens udtræden af Aarhus Letbane I/S skal ske ved lov, hvorfor Transportministeriet har fremsendt "Forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane" (se bilag 2) i høring forud for forslagens fremsendelse til Folketinget.

Høringsfristen er den 2. oktober 2014.

Indstillingen indeholder i afsnit 5 forslag til høringssvar som især påpeger, at lovforslaget ikke indeholder bemærkninger om låneadgang og løbetid på lån på samme vilkår som lov L65 om letbane på Ring 3. Derudover angives et par enkelte bemærkninger til paragraffernes indhold.

2. Beslutningspunkter

At 1) høringssvaret som beskrevet i indstillingens afsnit 5 til Forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane godkendes.

3. Baggrund

Staten har i aftale af 12. juni 2014 mellem regeringen, Dansk Folkeparti, SF og Enhedslisten, som forudsætning

for medfinansiering af merudgifterne til letbanens etape 1, stillet krav om, at staten udtræder af Aarhus Letbane I/S.

Aarhus Byråd godkendte den 24. juni 2014, at Aarhus Letbane I/S kunne indgå kontrakt med konsortiet ASAL på transportpakken.

Transportministerens forudsætning for en kontraktindgåelse var imidlertid, at der mellem interessenterne blev indgået en særlig aftale, der beskriver risikofordelingen i tiden mellem kontraktindgåelsen og finansudvalgets godkendelse af de bevillingsmæssige konsekvenser af aftalen fra 12. juni 2014.

Interessentaftalen, vedlagt som bilag 3, blev indgået den 23. juli 2014 mellem de tre ejere af Aarhus Letbane I/S; staten v/Transportministeriet, Aarhus Kommune v/Borgmesteren og Region Midtjylland v/Regionsrådsformanden.

Finansudvalget godkendte den 28. august 2014 - aktstykke 137, som omhandler konsekvenserne for finansloven af statens medfinansiering af medudgifterne.

Statens udtræden af Aarhus Letbane I/S skal ske ved lov, hvorfor Transportministeriet har fremsendt "Forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane" (se bilag 2) i høring forud for forslaget fremsendelse til folketinget.

Høringsfristen er den 2. oktober 2014.

4. Effekt

Som følge af lovændringen skal der ske en organisationsmæssig tilpasning af Aarhus Letbane I/S. Derudover betyder loven, at letbanens etape 1 kan realiseres som forudsat i den indgåede kontrakt mellem Aarhus Letbane I/S og konsortiet ASAL.

5. Ydelse

Lovforslagets indhold

Med lovforslaget gives der hjemmel til, at staten udtræder af Aarhus Letbane I/S.

Efter statens udtræden ændres ejerandelene efter en forholdsbetragtning. Selskabet ejes herefter af Aarhus Kommune med 87,7 % og Region Midtjylland med 12,3 %.

Lovforslaget forpligter staten til at indskyde yderligere 330 mio. kr., Region Midtjylland yderligere 41 mio. kr. og Aarhus Kommune 331 mio. kr. Det hele angivet i 2014-priser, og disse fremskrives med det såkaldte forudsætningsindeks for anlæg på finansloven.

Efter statens udtræden hæfter staten ikke længere for uforudsete udgifter til anlæg af Aarhus Letbane udover den afsatte reserve på 10 % af det samlede anlægsbeløb, som staten ligesom de øvrige interessenter medfinansierer med sin relative ejerandel.

Som følge heraf foretages en række konsekvensrettelser i den gældende lov som følge af statens udtræden. Bl.a. tilpasses bestemmelserne om indgåelse af kontrakt, vedtægter, tilkøb og uforudsete udgifter. Fremover vil det alene være Aarhus Kommune og Region Midtjylland, der kan indgå eventuelle tillægskontrakter, fastsætte vedtægter, foretage tilkøb og hæfte for uforudsete udgifter.

Endvidere kan Aarhus Kommune og Region Midtjylland frit beslutte om anlægs- og driftsansvaret for Aarhus Letbane fremadrettet skal samles i ét selskab.

I bemærkningerne til lovforslaget præciseres, at statens udtræden af selskabet ikke har betydning for tilskuddet på 100 mio. kr. til elektrificering og 54 mio. kr. til hastighedsopgradering af Grenaabanen.

Høringssvar

Til det af Transportministeriet fremsendte forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane har Aarhus Kommune følgende bemærkninger:

Aarhus Kommune og Region Midtjylland har op til lovforslagets udarbejdelse påpeget, at lovforslaget bør indeholde bemærkninger om låneadgang og løbetid på

lånene i det omfang, Indenrigs- og Økonomiministeriet vurderer, at de ønskede låneforhold ikke kan realiseres inden for den eksisterende lovgivning. De ønskede lånevilkår svarer til vilkårene beskrevet i lov L65 om letbane på Ring 3 i København. Aarhus Kommune har i særskilt dispensationsansøgning til Økonomi- og Indenrigsministeriet rejst dette spørgsmål, jævnfør vedlagte kopi af brev af 5. august 2014 (bilag 4), og har anmodet om, at spørgsmålet håndteres i forbindelse med den aktuelle lovændring. Der er endnu ikke modtaget svar fra Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Aarhus Kommunes andel af merudgifterne til anlæg af Aarhus Letbane udgør 331 mio. kr. (2014-priser). Aarhus Kommune ønsker mulighed for at lånefinansiere disse fuldt ud. På baggrund heraf skal kommunen derfor anmode om, at det i bemærkningerne til loven indarbejdes, at Økonomi- og Indenrigsministeriet er indstillet på at give Aarhus Kommune lånedispensation på 85 % af kommunens samlede anlægsindskud i Aarhus Letbane. En sådan låneadgang vil svare til den adgang til lånefinansiering, som kommunerne i Ring 3-letbanen har fået (jf. L65 - Lov om letbane på Ring 3).

Den kommende drift af Aarhus Letbane varetages af selskabet Aarhus Letbane Drift I/S (ALD), som er ejet af Aarhus Kommune og Region Midtjylland i fællesskab (50-50). ALD's udgifter til driftsanlæg (rullende materiel, kontrol- og vedligeholdescenter m.v.) forventes på baggrund af det afsluttede udbud at udgøre i alt 1,4 mia.

Med henblik på at sikre en robust økonomi for det nystiftede driftsselskab anmodes om, at der i bemærkningerne til lovforslaget gives mulighed for dispensation til låntagning med en maksimal løbetid på op til 40 år til de driftsrelaterede anlægsinvesteringer – også dette svarende til de vilkår, som er gældende for det kommende Ring 3-projekt (jf. L65 - Lov om letbane på Ring 3.)

Til de enkelte paragraffer haves følgende bemærkninger:

PARAGRAF	FORSLAG	BEMÆRKNING
----------	---------	------------

§ 1	<p>Det foreslås at § 1, stk. 4 ophæves.</p> <p>§ 1, stk. 4 har følgende ordlyd:</p> <p><i>"Aarhus Kommune, transportministeren og Region Midtjylland kan efter enstemmig beslutning ændre selskabets navn."</i></p>	<p>Bestemmelsen ønskes genindsat, sådan at det tydeliggøres, at interessenterne kan vælge at ændre interessentskabets navn.</p>
§ 5	<p>Aarhus Letbane I/S ledes af en bestyrelse og en direktion.</p>	<p>Forslaget ønskes ændret sådan, at det står interessenterne frit for at aftale, hvilken ledelse interessent-skabet skal have.</p>
§ 14a, stk. 2	<p>Overdragelsen mellem selskaberne er betinget af, at overdragelsen ikke indebærer ændringer i statens tilsyn med anvendelsen af det statslige tilskud til Aarhus Letbane, jf. § 1, stk. 2-3, som fastlægges i administrationsaftalen og revisionsinstruksen mellem staten og Odense Letbane P/S.</p>	<p>Henvisningen til <u>Odense Letbane P/S</u> må bero på en tastefejl, som ønskes ændret til <u>Aarhus Letbane I/S</u>.</p>

6. Organisering

Lovændringen medfører ændrede ejerforhold i anlægsselskabet Aarhus Letbane I/S, idet staten som den ene af tre interessenter udtræder af selskabet. Der lægges med lovforslaget op til, at statens nuværende ejerandel fordeles på Aarhus Kommune og Region Midtjylland på baggrund af de nuværende relative ejerandele. Derudover

skal der ske en ændring af bestyrelsessammensætningen, idet statens repræsentanter udtræder.

Lovforslaget giver endvidere mulighed for, at de to tilbageværende interessenter nu eller senere kan vælge at sammenlægge anlægs- og driftsselskabet efter samme model som er gældende i de øvrige letbaneprojekter i Danmark (Ring 3, Odense og til dels metroen i København). Et forslag til ny organisering udarbejdes i samarbejde med Region Midtjylland og vil blive fremsendt til Byrådets godkendelse.

7. Ressourcer

De økonomiske og bevillingsmæssige konsekvenser for Aarhus Kommune blev behandlet i indstillingen "Letbanen etape 1- kontraktindgåelse vedr. transportpakken", som blev vedtaget den 25. juni 2014. Det blev her besluttet at kommunens andel af den manglende finansiering af Aarhus Letbane I/S' aktiviteter tilvejebringes som led i den videre budgetlægning for årene 2015 – 2018.

Jacob Bundsgaard

/

Niels Højberg

Kristian Würtz

/

Erik Jespersen

Bilag

Bilag 1: Transportministeriets høringsbrev af 1. september.

Bilag 2: Forslag til lov om ændring af lov om Aarhus Letbane.

Bilag 3: Interessentaftale af 23. juli 2014.

Bilag 4: Brev til Økonomi- og Indenrigsministeriet af 5. august 2014.

Tidligere beslutninger

7. december 2011: Byrådet vedtager hørings-svar til forslag til Lov om Aarhus Letbane.

18. januar 2012: Byrådet vedtager hørings-svar til forslag til udbudsprincipper.

8. maj 2013: Byrådet bemyndiger Borgmester og rådmanden for Teknik og Miljø til at godkende igangsætning af forberedende anlægsarbejder.

28. august 2013: Byrådet vedtager principperne for oprettelsen af Aarhus Letbane Drift I/S.

5. februar 2014: Byrådet vedtager ny samarbejdsaftale for letbanesamarbejdet.

21. maj 2014: Byrådet vedtager en fælles henvendelse til folketinget og og regeringen under overskriften: *Behov for hurtig afklaring af det statslige tilskud til Aarhus Letbane.*

25. juni 2014: Byrådet vedtager på den lukkede dagsorden, at der kan indgås kontrakt på transportpakken.

Ledelsessekretariatet

Tlf.: 89 40 20 00

E-post: post@mtm.aarhus.dk

Lix: 41

Sagsbehandler: Niels Schmidt

Tlf.: 29 20 85 06

E-post: nis@aarhus.dk

Til Økonomi- og Indenrigsministeriet

Den 5. august 2014

Lånedispensation vedr. Aarhus Letbane

Efter at have afsluttet udbuddet af transportpakken vedr. Aarhus Letbane (skinner, signalanlæg, kørestrøm, rullende materiel m.v.) står det nu klart, at den samlede udgift til letbanen overstiger det budget, som oprindeligt blev fastsat i anlægsloven. Der er indgået aftale mellem interessenterne i anlægsselskabet Aarhus Letbane I/S (Aarhus Kommune, Staten/Transportministeriet og Region Midtjylland) om finansiering af de konstaterede merudgifter og der er på denne baggrund netop indgået kontrakt med det vindende konsortium.

Aarhus Kommune og Region Midtjylland er i dialog med Transportministeriet om en forestående lovændring, som skal sikre rammerne for en ændret organisering af Aarhus Letbane i forlængelse af tilvejebringelsen af det opdatere budgetgrundlag og statens efterfølgende udtræden af anlægsselskabet. Transportministeriet har oplyst, at lovforslaget forventes udarbejdet i udkast medio august med henblik på efterfølgende høring og fremsættelse primo november. Specialkonsulent Berit G. Kaptain (e-mail: bgk@trm.dk) er ansvarlig sagsbehandler på opgaven i Transportministeriet.

Aarhus Kommunes andel af de ovennævnte merudgifter i anlægsselskabet udgør 331 mio. kr. (2014 pl). Aarhus Kommune ønsker mulighed for at lånefinansiere disse fuldt ud. På baggrund heraf, skal kommunen derfor anmode om, at det som led i den forestående lovændring indarbejdes, at Økonomi- og Indenrigsministeriet er indstillet på at give Aarhus Kommune lånedispensation på 85% af kommunens samlede anlægsindskud i Aarhus Letbane. En sådan låneadgang vil svare til den adgang til lånefinansiering som kommunerne i Ring 3-letbanen har fået (jf. L65 - Lov om letbane på Ring 3).

Rammerne for Aarhus Kommunes oprindelige indskud på 635 mio. kr. (2009 pl) er pt. 50 % lånefinansiering, jf. Lov om Aarhus Letbane. Med en

Aarhus Kommune
Borgmesterens Afdeling

Rådhuset
DK-8100 Aarhus C

Telefon 8940 2000
Direkte telefon 8940 2100

E-post aarhus@aarhus.dk
www.aarhus.dk

imødekomme ønske om 85% låneadgang vil kommunen i praksis kunne lånefinansiere fordyrelsen af Aarhus Letbane fuldt ud.

Løbetid på lån til driftsanlæg

Den kommende drift af Aarhus Letbane varetages af selskabet Aarhus Letbane Drift I/S (ALD), som er ejet af Aarhus Kommune og Region Midtjylland i fællesskab (50-50). ALD's udgifter til driftsanlæg (rullende materiel, kontrol- og vedligeholdescenter m.v.) forventes på baggrund af det afsluttede udbud at udgøre i alt 1,4 mia.

Med henblik på at sikre en robust økonomi for det nystiftede driftsselskab anmodes hermed om, at der i den kommende lovændring vedr. Aarhus Letbane gives mulighed for dispensation til låntagning med en maksimal løbetid på op til 40 år til de driftsrelaterede anlægsinvesteringer – også dette svarende til de vilkår som er gældende for det kommende Ring 3-projekt jf. L65 - Lov om letbane på Ring 3.

Ønsket om en løbetid på op til 40 år er bl.a. begrundet i den lokalt besluttede finansieringsmodel for Letbanens drift, som indebærer, at driftsselskabets kapitaludgifter til driftsrelaterede anlægsinvesteringer finansieres gennem besparelser i den regionale og lokale busdrift. Det vurderes på den baggrund væsentligt, at lånenes løbetid i videst muligt omfang afspejler aktivernes økonomiske levetid. Sikres dette ikke, vil det være nødvendigt at reducere uforholdsmæssigt meget i busdriften i udgangspunktet, hvorefter der løbende vil blive oparbejdet en skjult kapitalreserve i driftsselskabet. En sådan situation vil ikke være hensigtsmæssig for den samlede økonomistyring. Aarhus Kommune er naturligvis indforstået med, at dispensation vil skulle gives efter konkret ansøgning og at lånenes løbetid ikke vil kunne overstige et vægtet gennemsnit af de enkelte aktivers økonomiske levetid.

Videre proces

Af hensyn til den igangværende proces i Transportministeriet og et ønske om - via snarlig sikring af lånefinansieringen - at tilvejebringe budgetmæssig sikkerhed for de fremtidige udgifter i ALD, anmoder Aarhus Kommune om, at Økonomi- og Indenrigsministeriet besvarer nærværende anmodning snarest muligt.

Aarhus Kommune vurderer umiddelbart at ovennævnte ønsker om ændret låneadgang forudsætter ændringer i Lov om Aarhus Letbane. Hvis Økonomi- og Indenrigsministeriet kan imødekomme ønskerne om dispensation inden for det eksisterende lovgrundlag, har Aarhus Kommune dog ikke et selvstændigt ønske om en sådan lovændring.

Svar på denne henvendelse samt evt. yderligere korrespondance i sagen bedes sendt til Chef for Budget og Planlægning Lars Sønderby, tlf. 8940 2125 (las@aarhus.dk).

Med venlig hilsen

Peter Pedersen
Økonomidirektør

Transportministeriet
 Frederik Holms Kanal 27 F
 1220 København K

Hørings svar vedrørende forslag til ændring af lov om ændring af lov om Aarhus Letbane

Aarhus Letbane I/S skal indledningsvist gøre opmærksom på, at vi ikke fremgår af høringslisten. Aarhus Letbane I/S vil naturligvis gerne modtage fremtidige, relevante udkast til bekendtgørelser og love i høring, som ministeriet udsender.

For god ordens skyld skal Aarhus Letbane gøre opmærksom på, at der i § 14 a, stk. 2 i lovforslaget står "Aarhus Letbane P/S" og at der i det sammenfattende skema under § 14 a, stk. 2 står "Odense Letbane P/S". De to henvisninger skal rettes til "Aarhus Letbane I/S", da Aarhus Letbane I/S vedbliver med at være et interessentskab.

DATO

2. oktober 2014

JOURNAL NR

AALRT_11 01

KONTAKTPERSON

Marianne Dauding

Jurist

+45 29 63 59 40

mad@aarhusletbane.dk

Aarhus Letbane I/S vil benytte lejligheden til at opfordre til, at der i forbindelse med ændringsloven sker nogle præciseringer i lovens bemærkninger. Under afsnit 12 i bemærkningerne til gældende lov er der anført følgende:

"Hvis baneanlægget også anvendes til konventionel jernbanedrift, herunder godstransporter må det forventes, at anlægget bliver omfattet af interoperabilitetsdirektivet samt lokomotivførerdirektivet."

Dette afsnit kan give anledning til meget uhensigtsmæssige fejlfortolkninger, og derfor foreslår Aarhus Letbane I/S, at afsnittet omformuleres til noget i stil med:

"Baneanlægget på Grenaabanen godkendes som en letbane. Såfremt banen også skal anvendes til konventionel jernbanedrift, herunder godstransporter, må det forventes, at anlægget bliver omfattet af de relevante dele af interoperabilitetsdirektivet samt lokomotivførerdirektivet, i det omfang disse specifikt relaterer sig til godstransporterne."

Endeligt vil Aarhus Letbane I/S benytte lejligheden til at anmode ministeriet om, at der foretages en præcisering til "Aftale af 12. juni 2012 mellem regeringen (Socialdemokraterne og Det Radikale Venstre) Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten om Metro, letbane, nærbane og cykler", hvori der er afsat penge til hastighedsopgraderingen.

Det bør præciseres enten i loven eller i tilknytning til aftalen, at hastighedsopgraderingen kun omfatter den eksisterende Grenaabane. Grunden til denne præcisering er, at aftalen ikke indeholder de afledte konsekvenser det har i

forhold til elektrificering. Hastighedsopgraderingen omfatter således også et behov for større omformerstationer samt opstilling af køreledningsanlæg i overhalingsspor i Trustrup,

Beregningerne, der ligger til grund for de afsatte midler til hastighedsopgraderingen blev udarbejdet (januar 2013) før beslutning om elektrificering af letbanen blev truffet.

Det følger af aftalen, at parterne er enige om at afsætte 54 mio. kr. til en hastighedsopgradering mellem Ryomgård og Grenaa. Det er her der er behov for at det præciseres at midlerne er afsat i forhold til det nuværende anlæg og excl. tilpasning af køreledningsanlæg.

Aarhus Letbane I/S har herudover ingen bemærkninger til forslaget til ændringsloven.

Med venlig hilsen

Marianne Dauding,
Aarhus Letbane I/S